

Godišnja doba

Pavlović, Leo

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:394606>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA VIZUALNE I MEDIJSKE UMJETNOSTI
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

LEO PAVLOVIĆ

GODIŠNJA DOBA

ZAVRŠNI RAD

MENTOR:

doc. art. Hrvoje Duvnjak

Osijek, 2022.

SAŽETAK

Serijska slika „Godišnja doba“ bavi se problemom zapostavljanja tradicije kao temelja svake osobe gdje god se nalazila. Objasnjen je ciklus prolaska vremena kroz četiri godišnja doba kroz koja cijeli život prolazimo. Svako godišnje doba ima svoje karakteristike koje su posebne razlikujući se od drugih. Prikazan je po jedan običaj svakog godišnjeg doba koji simbolizira to godišnje doba. Godišnja doba su metafora za proces nastanka umjetničkog rada, od osmišljavanja ideje, izrade rada, plasiranja rada i vremena za vrijeme kreativne krize.

Ključne riječi: godišnja doba, proljeće, ljeto, jesen, zima, Ljelje, žetva, svatovi, kolinje

SUMMARY

The series of paintings „Seasons“ deals with the problem of establishing tradition as the foundation of every person, wherever he is. The cycle of the passage of time through the four seasons through which the whole life goes is explained. Each season has its own characteristics that are distinctly different from the others. One custom of each season is shown that symbolizes the season. The seasons are a metaphor for the process of creation of an artistic work, from the conception of an idea, the creation of the work, the marketing of the work and the occasional creative crisis.

Keywords: seasons, spring, summer, autumn, winter, Ljelje, harvest, wedding, slaughter

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Kojom ja, Leo Pavlović, potvrđujem da je moj završni rad pod naslovom „Godišnja doba“ te mentorstvom doc. art. Hrvoja Duvnjaka rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku _____

Potpis:

_____

SADRŽAJ

1. UVOD.....	5
2. TRADICIJA – FOLKLOR	2
2.1. GODIŠNJA DOBA	3
2.1.1. PROLJEĆE	3
2.1.2. LJETO.....	3
2.1.3. JESEN.....	4
2.1.4. ZIMA	4
3. KONCEPT	5
3.1. KONCEPT PROLJEĆA	5
3.1.1. LJELJE	5
3.2. KONCEPT LJETA	8
3.2.1. ŽETVA	8
3.3. KONCEPT JESENI.....	11
3.3.1. SVATOVI.....	11
3.4. KONCEPT ZIME	14
3.4.1. SVINJOKOLJA.....	14
4. INSPIRACIJA I PRIMJERI IZ UMJETNIČKE PRAKSE	16
5. TEHNIČKA IZVEDBA RADA	18
5.1. SLIKARSTVO	21
6. ZAKLJUČAK.....	22
7. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA	23
8. LITERATURA	24

1. UVOD

Radom „Godišnja doba“ želim ljudima približiti ono što ćemo ovakvim načinom života izgubiti: vlastitu tradiciju, izuzev kulturno-umjetničkih društava i udruga te etnologa i folklorista koji to čuvaju. Tradicija je sastavni dio svakog naroda, kontinenta, države, regije, grada, sela i kuće na Zemlji. Tradicija je element koji je oblikovao sve kako danas navedeno, u sljedećoj rečenici, izgleda.

Tradicija stvara identitet i prepoznatljivost od čovjeka do čovjeka, od sela do sela itd.

Hrvatska se danas može pohvaliti bogatom kulturnom baštinom, ostavštinom i dobrima koja su sačuvana zbog zalaganja brojnih ljudi koji su živote posvetili tome istraživanju.

Svaki umjetnik danas teži ka svome jedinstvenom umjetničkom stvaralaštvu, teži za originalnošću i unikatnošću, ne zapažajući da smo to sve nekad imali. Nekada se razlikovala država od države, regija od regije, selo od sela, pa i svaka kuća je imala svoje različitosti od susjedne. Tražeći inspiraciju u drugim narodima i državama gubi se identitet vlastitog naroda.

2. TRADICIJA – FOLKLOR

Tradicija je prenošenje znanja, spoznaja, vjerovanja, legendi, običaja, kulturnih vrijednosti itd. s generacije na generaciju, iz jedne epohe u drugu, bilo usmenom ili pismenom predajom, odgojem i drugim. Možemo isto tako reći da je tradicija zapravo dugotrajno uspostavljan način mišljenja te ustaljeni običaji preuzeti iz ranijih razdoblja.

Usko vezan pojam uz tradiciju jest i folklor. Folklor je kulturna baština naroda sačuvana u mitovima, usmenoj književnosti, običajima, nošnjama, rukotvorinama, glazbi i likovnom izražavanju u okviru kojih pojedinac stvaralac obično ostaje nepoznat.

Riječ folklor dolazi od engleske riječi *folklore*, koju je sredinom 19. stoljeća konstruirao engleski povjesničar W. J. Thomas od dviju engleskih riječi *folk* (narod) i *lore* (nauk, znanje).

Hrvatska folklorna građa jako je bogata jer je sama zemlja bila smještena na geostrateški važnom mjestu na europskom kontinentu. Od dolaska Hrvata na ova područja pa do danas, neovisne Republike Hrvatske, teritorij je stalno bio pod izravnim ili neizravnim utjecajem neke druge velesile. Granična područja susjednih država tako imaju slična obilježja koja su tranzicijom i migracijom stanovništva poprimili. Tako je folklor Dalmacije sličan talijanskom, folklor Međimurja i Podravine mađarskom, Srijema vojvođanskom itd.

Hrvatski folklor dijeli se na četiri zone: panonska folklorna zona, dinarska folklorna zona, jadranska folklorna zona te alpska folklorna zona.

Sagledavajući folklor i tradiciju kao cjelinu, možemo uvidjeti kolike kulturno-umjetničke značajke možemo izvući iz nje za sve grane umjetnosti. Koliko tradicionalna glazba može inspirirati suvremene glazbenike, tradicionalni plesovi koreografe koji ih mogu staviti u funkciju scenske predstave ili koreografije te inspirirati vizualne umjetnike kroz mnoštvo boja, tekstura, oblika i formi materijalne ostavštine kao npr. tkanina sa raznoraznim ornamentima (narodna nošnja).

2.1. GODIŠNJA DOBA

Kalendarska godina dijeli se na četiri godišnja doba: proljeće, ljeto, jesen i zimu. Nekada su postojali, kao i danas, običaji koji su se redovito obavljali u pojedinom godišnjem dobu.

Za svaki pojedini običaj postojao je dobar razlog zbog kojeg se obavljao baš tada, u tom godišnjem dobu, zbog vremenskih, materijalnih i nematerijalnih uvjeta tog doba.

2.1.1. PROLJEĆE

Proljeće je kalendarsko doba koje se proteže od 21. ožujka do 21. lipnja, dakle između zime i ljeta kroz ožujak, travanj, svibanj i lipanj. Tada godina prelazi iz svoje hladnije u topliju polovinu i počinje vegetacijsko razdoblje. Proljeće je sunčanije i manje oblačnije od zime, a oblačnije i manje sunčanije od ljeta koje ga slijedi. Kod stanovništva na seoskim gospodarstvima počinju se obavljati seoski poslovi na poljima, u voćnjacima, vinogradima, vrtovima nadajući se urodu na ljeto. Postoje i strahovi vezani za proljetne aktivnosti, a to su jaki mrazovi, tuče, suše i ostala nevremena.

2.1.2. LJETO

Ljeto je kalendarsko doba koje se proteže od 21. lipnja do 23. rujna, dakle između proljeća i jeseni. Obuhvaća lipanj, srpanj, kolovoz i rujna. Ljeto je najtoplije, najvedrije i najsunčanije godišnje doba. U primorskoj Hrvatskoj ljeto ima najmanje oborina te nisu rijetke ni ljetne suše, dok je u kopnoj Hrvatskoj to godišnje doba s najvećom količinom oborina u godini. To je doba uroda i berbe, žetve. Ljeti dozrijevaju brojni plodovi, povrće, voće, a obavlja se žetva raznolikih poljskih kultura, košnje trave i pospremanje sijena. Na seoskim gospodarstvima radi se od zore do svanuća da bi ljudi iskoristili sunčane dane jer su se pribojavali čestih i iznenadnih kiša i ostalog nevremena, a najviše tuče koja njihov cjelogodišnji rad i trud pretvori u neuspjeh.

2.1.3. JESEN

Jesen je kalendarsko doba koje se proteže od 23. rujna do 21. prosinca, dakle između ljeta i zime. Rujan, listopad, studeni i prosinac su jesenski mjeseci. Tada se dani skraćuju, sunca i njegove topline je sve manje pa se temperatura snižava. Kod nas je jesen nešto toplija od proljeća. Postoje dva dijela jeseni, rana jesen i kasna jesen koje su uvelike razlikuju. Rana jesen je suha, sunčana, tiha i razmjerno topla, dok je kasna jesen oblačna s kišama i cijeli dani su tmurni i magloviti. Doba je berbe posljednjih uroda tako se obavlja berba grožđa i ostalog preostalog voća, zatim kukuruza i ostalih poljskih usjeva. Doba je pripreme za zimu i obavljaju se sjetveni radovi. U prirodi se završava vegetacijsko razdoblje, a na listopadnom drveću lišće žuti i opada.

2.1.4. ZIMA

Zima je kalendarsko razdoblje koje se proteže od 21. prosinca do 21. ožujka, između jeseni i proljeća. Zimski mjeseci su prosinac, siječanj, veljača i ožujak. Zima je najhladnije i najsnježnije razdoblje godine. Najoblačnije je doba godine i u kopненоj Hrvatskoj najmaglovitije. Doba je s najmanje sunca, s najmanjom količinom sunčanog zračenja. Zbog navedene hladnoće i oskudna sunca, sva vegetacija miruje te poljodjelci nemaju posla u polju i vinogradima pa samo obavljaju poslove vezane za svoje gospodarsko imanje.

3. KONCEPT

Serijska slika pod nazivom „Godišnja doba” prikazuje po jedan običaj iz svakog godišnjeg doba u životu hrvatskog slavonskog čovjeka. Četiri slike iz četiri godišnja doba. Slike zapravo u prenesenom značenju prikazuju proces osmišljavanja, izvedbe, realizacije i plasiranja umjetničkog djela na tržište te vrijeme poslije predaje rada. Svaki umjetnik zapravo prolazi kroz svoja četiri doba u realizaciji umjetničkog djela. Povezao sam taj proces s godišnjim dobima koje mi prolazimo kroz cijeli život ne osvrćući se na to kao nešto bitno.

Dijagonalna kompozicija predstavlja rast i uzdizanje djela kroz metaforu slika, mene kao autora i same tradicije u narodu.

3.1. KONCEPT PROLJEĆA

Proljeće predstavlja sam začetak ideje umjetnika o svome sljedećem umjetničkom djelu. Sve je raznobojno jer svaki umjetnik razmišlja o puno ideja, no ipak se mora odlučiti za jednu. Sve mu se čine zanimljive, no odluka koju točno želi raditi mora biti donesena. Na slici ima različitih načina slikanja, jednoličnih ploha, detaljno izrađenih dijelova, skicuoznih dijelova, loše naslikanih dijelova, sve je to dio stvaranja. Nemamo još točnu predodžbu o tome što želimo. Tada samo skiciramo, bacamo ideje na papire, radimo i griješimo dok ne dođemo do onoga što nam se čini da je to ono što će biti dobro.

3.1.1 LJELJE

Proljeće prikazuje narodni običaj *Ljelja*. Ljelje su stari iskonski običaj vezan za selo Gorjane u blizini grada Đakova. U tom običaju mladi pjevaju i slave staroslavenskog boga ljubavi i braka Ljelju. Gorjanska legenda kaže da su Turci jednom zarobili sve mlade ljude i momke. Mlade djevojke i snaše su se tada preobukle i uzele srpove te navalile na Turke. Turci bježe misleći da su ih napali duhovi, a djevojke oslobađaju momke. Danas se taj proljetni ophod održava prvih dana blagdana Duhova (vjeruje se da je to proizašlo zbog toga jer su Turci mislili da su

ih napali duhovi u legendi). Djevojke prolaze kroz selo obučene kao kraljevi i kraljice, sedam do osam kraljeva i tri do četiri kraljice. U obilasku selom pjevaju pjesme o Ljeljama te svraćaju u kuće po darove koje su im domaćini priredili. Ljelje su obučene u narodne nošnje svoga kraja. Obučene su u raznobojne svilene suknje te lijepo izvezene oplečke¹ sa svilenim i zlatnim vezenim rukavima. Oko vrata imaju marame, a pod vratom i na prsima povezuju dukate. *Kraljevi* na glave stavljaju muške šešire na koje pričvršćuju malena ogledalca i umjetne cvjetove. Na vrhu šešira stavljaju smilje i kovilje s kojih se do leđa spuštaju raznobojne svilene vrpce. *Kraljevi* u desnoj ruci nose sablje, a drže je maramom. S Ljeljama ide najčešće i par momaka koji su nazvani *prošnjacima* s košarama u koje prikupljaju darove.

Primjer pjesme koju su *Ljelje* pjevale prolazeći kroz selo:

Mi idemo, Ljeljo, od dvora do dvora.

Mi idemo, Ljeljo, u polje Smiljevo.

Mi idemo, Ljeljo, priko na Dunavo.

Paun dolom šeće, perje mu trepeće.

Majka Stipu viče, Stipa se odviče...

---

¹ dio nošnje koji pokriva pleća, kraći ogrtač; kraća košulja, ob. ukrašena vezom

Slika 1. *Mi idemo, Ljeljo*

Slika 2. Detalj slike *Mi idemo, Ljeljo*

3.2. KONCEPT LJETA

Ljeto predstavlja rad na umjetničkom djelu. Odabravši ideju, idemo na realizaciju. Žetva predstavlja cijeli proces rada od sijanja do žetve. Gledajući djelo, od skiciranja do samog završetka. Primarna boja na slici je žuta, koja se referira na proljeće gdje je bio cijeli spektar boja. Odabrana je žuta, odnosno odabrana je ideja. U žetvi je, u prošlosti, bilo nekoliko kosaca, no naslikan je samo jedan koji predstavlja autora. On je sam stvoritelj svoga rada. Dvije žene koje vežu žito predstavljaju samo nekoliko ljudi koji doprinose radu, npr. osobu koja će napraviti platno ako slikar neće sam izraditi te osobu koja uramljuje rad.

Dolazak oluje na slici predstavlja zasićenost radom. Ukoliko predugo radimo, izgubit ćemo volju i motivaciju za djelom te će to rezultirati lošijim umjetničkim radom. U prošlosti, ako bi se vršidba žita odugovlačila, možda bi došlo do nevremena koje bi rezultiralo propadanjem dijela uroda.

3.2.1. ŽETVA

Žetva je jednostavno rečeno košnja i skupljanje žita. Vrijeme je godine kada se nešto žanje, a ono što je prikupljeno naziva se urod, ljetina ili prinos. Žetva se odvijala krajem lipnja i početkom srpnja. Nekada su u žetvu išle cijele tadašnje zadruge seljaka, u mobu, da bi rad bio uspješniji i brži jer nije bilo pomoći tehnologije. Moba je naziv za običaj solidarnosti te skupljanje ljudi da bi se obavili poslovi koji zahtijevaju mnogo vremena. Uvijek se u žetvu išlo kolima na koja će se slagati urod i odvesti na vlasnikovo imanje.

Želo se najčešće dva dana, sve je ovisilo o imućnosti domaćina kod koga se žetva odvijala. Bio je to posao u kojem su radile i žene i muškarci. Muškarac bi kosio, a za njim bi kupilica (žena) kupila i vezala snopove. Snopovi su slagani u krstake², a kasnije bi žito vozili na gumno³ i daljnju vršidbu.

Svaki kosac u žetvi posjedovao je vlastiti alat koji se sastojao od kose, klepke (klina na kojem bi se

---

² forma u koju se slažu snopovi žita da bi bili čvrsto jedan kraj drugoga

³ mjesto na kojem se vrši ili mlati žito

popravljala kosa od iskrivljenja s čekićem) te brusa u limenom vodiru⁴ u kojem je uvijek bilo vode.

Tijekom žetve i daljnje obrade žita pjevalo se da bi si žeteoci olakšali rad i da bi smanjili monotoniju posla.

Primjer pjesme koju su pjevali tijekom žetve:

Diva Marica žito dožela,

Žito dožela, tri vinca splela.

Žitom ih splela, vinom zalila...

Prvog je splela, žita pšenice,

Drugog je splela, vina lozice,

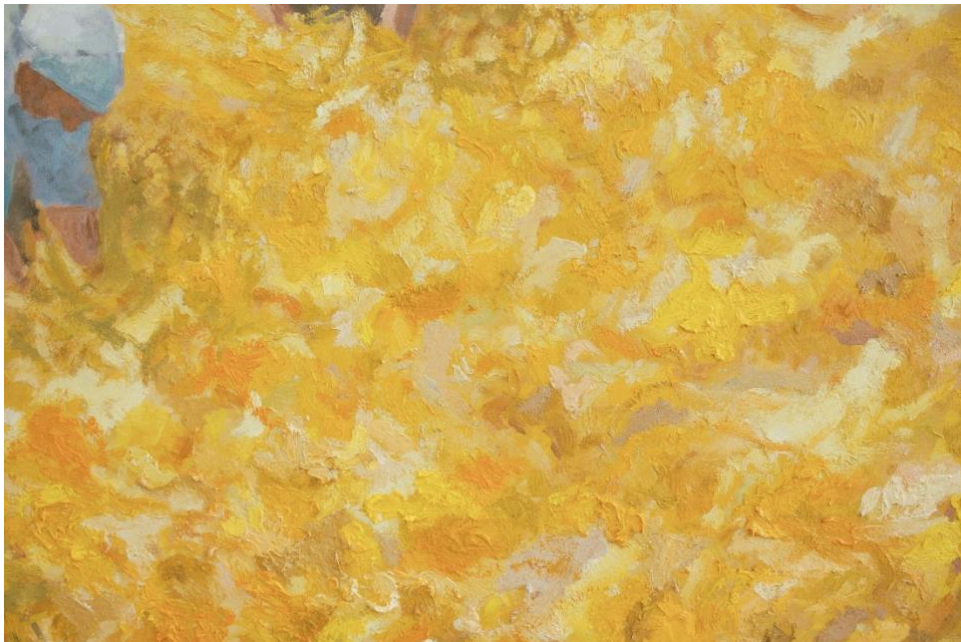
Trećeg je splela, zdravlja, veselja...

---

⁴ posuda s vodom za brus koju za pasom nosi kosac u žetvu

Slika 3. *Ej, žito želi*

Slika 4. Detalj slike *Ej, žito želi*

3.3. KONCEPT JESENI

Jesen ovdje simbolično prikazuje svatove jer je umjetnički rad gotov te kako su svatovi običaj veselja, tako je i autor veseo jer je rad završen. Tako slika prikazuje i dio svatova gdje mladoženja sa svojim uzvanicima dolazi po mladu. Prikazuje se dolazak otkupljivača, što znači plasiranje rada. Kako je mlada odlazila iz svoje kuće, tako i umjetničko djelo odlazi iz ateljea autora. Svatovi dolaze iz magle jer se najčešće ne zna tko će rad otkupiti i gdje će se sam plasirati. Na prozoru nije zavjesa, već je svatovski ručnik koji simbolizira nevjestu u kući.

Na donjem dijelu slike vidimo poteze žutom, crvenom, narančastom bojom koje simboliziraju opadanje lišća, što još više govori da se radi o jeseni.

3.3.1. SVATOVI

Svatovi su običaj veselja prigodom sklapanja braka. Nekada su se svatovi najčešće odvijali u jesenskim mjesecima jer je seoska kuća bila puna svega što je protekla godina svojim urodom dala pa se može prirediti bogato slavlje. Svatovi su trajali po nekoliko dana, čak i do tjedan dana veselja. Kako nekada nije bilo puno dana u godini kada bi se častili, svirali i pjevali, svatovi su bili izvrsna prigoda za razonodu i slavlje. Svi sudionici bili su sretni i veseli zbog dvoje mladih ljudi koji će započeti svoj vlastiti zajednički život.

Svojevremeno nije uvijek bila presudna samo ljubav dvoje mladih, nego su odlučujuću ulogu, vrlo često, znali imati roditelji. Postojali su slučajevi dogovorenog braka a da se mladoženja i mlada nisu poznavali. Djevojke su se vrlo rado udavale u imućniju zadrugu, obitelj, koja bi po mogućnosti brojala po više oženjenih iz te zajednice.

Da su se svatovi odvijali u jesenskim mjesecima, govore nam i brojni stihovi bećaraca⁵, drumaraca⁶ i svatovaca⁷.

Na primjer:

*Iđe jesen, iđe i Mi'olje,
Ženit ću se, milo janje moje.*

*Oj, jeseni, najmilije doba,
Tko se volji, nek se izdovolji.*

---

⁵ satirični deseterački stihovi koje su pjevali muškarci, bećari

⁶ deseterački stihovi koje su pjevale djevojke od jedne strane ulice do druge

⁷ deseterački stihovi koje su pjevale djevojke od jedne strane ulice do druge

Slika 5. *Otvoraj kapiju*

Slika 6. Detalj slike *Otvoraj kapiju*

3.4. KONCEPT ZIME

Zima prikazuje razdoblje nakon plasiranog rada. U umjetniku je neka praznina. Uživa u plodovima svoga rada. Tada nema ideju što bi radio jer se „istrošio” na prošli rad te mu je inspiracija „ubijena” što je povezano s likom svinje na samom činu kolinja. U društvu je s prijateljima i osobama jer i na svinjokolji gazda zove svoje prijatelje da mu dođu pomoći.

3.4.1. SVINJOKOLJA

Svinjokolja je nekada bila jako važan domaćinski posao. Bio je to naporan i odgovoran posao koji bi napunio kuću mesom, suhomesnatim proizvodima (kobasicama, kulenovima⁸, slaninom...) te ostalim dobrima svinjskog podrijetla. Nekada, dok su zime bile oštrije, sa svinjokoljom se počinjalo sredinom studenoga, a danas nešto kasnije, kada zahladi. Posao je to koji počinje dan prije samog čina, naređivanjem i pripremom korita, kazana⁹, drva za loženje i potpalu, noževa te sveg ostalog potrebnog pribora. Prije svitanja bi se naložili kazani, popila bi se rakija te bi tim činom započela svinjokolja. Posao je to koji je uključivao cijelu obitelj i prijatelje koje bi gazda pozvao da mu pomognu. Muškarci su radili teže poslove, od samog čina klanja, obrade mesa, topljenja masti do pravljenja kobasica i ostalih mesnih prerađevina. Žene su bile zadužene za donošenje pića, pripremu obroka (doručka, ručka, večere i međuobroka), pranje iznutrica, rezanje masti za čvarke i što god bi zatrebalo. Djeca su najčešće bila malo u kući, malo vani, gledali kako se posao radi da bi za nekoliko godina mogli sami sudjelovati u poslu. Zadatak djece, u novije vrijeme, jest i pečenje ražnjića na otvorenoj vatri kojima bi ponudili starije da se malo zasite.

Bećarac o svinjokolji:

Pao snig, a palo i inje,

Došlo vrime da se kolju svinje.

---

⁸ suhomesnati proizvod, debelo crijevo svinje punjeno mljevenim mesom i začinjeno paprikom

⁹ kotao

Slika 7. *Kolinje*

Slika 8. Detalj slike *Kolinje*

4. INSPIRACIJA I PRIMJERI IZ UMJETNIČKE PRAKSE

Inspiracija za djela došla je iz vlastitog zanimanja i višegodišnjeg bavljenja i proučavanja tradicije i folklor. Zbog poznavanja građe kretanje po materiji bilo je jednostavnije te je bila produktivnija izrada radova.

Inspiracija za stil i način ovoga djela došla je od nekoliko autora, a najvažniji su Vincent van Gogh, Paul Cezanne i Jean-François Millet. Način slikanja *Sijača* pastuoznim nanosima različitih boja jedan do drugoga u ritmu kod Van Gogha te slaganje poteza boja kod Cézannea rezultiralo je upotrebom sličnoga kod sve četiri slike u seriji.

Slikar Jean-François Millet je slikar koji me inspirirao tematski jer se bavio seljakom kao glavnim akterom vlastitih slika, a njegov način slikanja pokazuje težinu života seljaka tim tamnim tonovima, a olakšanje dobivaju molitvom kao što slika prikazuje.

Slika 9. Vincent van Gogh, *Sijač*, 1888.

Slika 10. Paul Cézanne, *Mont Sainte-Victoire*, 1902. – 1904.

Slika 11. Jean-François Millet, *Angelus*, 1857. – 1859.

5. TEHNIČKA IZVEDBA RADA

Rad je serija od četiri slike. Sve slike su naslikane na medijapanima debljine 3 mm te visine 1100 mm i širine 1620 mm.

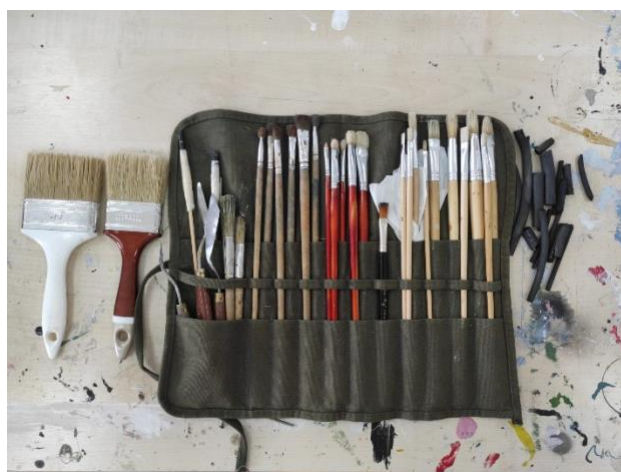
Medijapani su preparirani bijelim akrilom u nekoliko slojeva da bi medijapan dobio čistu bijelu pozadinu za početak slikanja.

Slikano je kistovima od tvrde i meke dlake. Kistovi s mekom dlakom služili su za nježnije i sfumato dijelove na slici, dok su kistovi s tvrdom dlakom korišteni za pastuozne nanose koji na potezu ostave svoj grubi trag.

Kao medij korišteno je laneno ulje te terpentini. Kod podslikavanja korišten je čisti terpentini, a kod kasnijeg slikanja korišten je medij koji se sastojao od terpentina i lanenog ulja miješan u omjeru 2 : 1 u korist terpentina.

Ugljenom su se skicirale grube linije i položaji motiva na slici, a podslikavalo se narančastom uljanom bojom koja je bila razrijeđena s puno medija zbog bržeg sušenja te bržeg nastavka slikanja. Na grubu skicu i podslik postavljene su osnovne nijanse boja, koje će na slici stajati kao orijentir za kasnije nanošenje boje. Slikano je od lazurnijih namaza boje prema jako pastoznim namazima boje.

Kod rada se htjelo spojiti lazurno i pastuozno, sfumato i egzaktno da tvori jednu kompaktnu cjelinu.

Slika 12. Kistovi, špahtlice i ugljen korišteni za izradu slika

Slika 13. Preparacija medijapana akrilom

Slika 14. Početak podslikavanja nakon skiciranja ugljenom

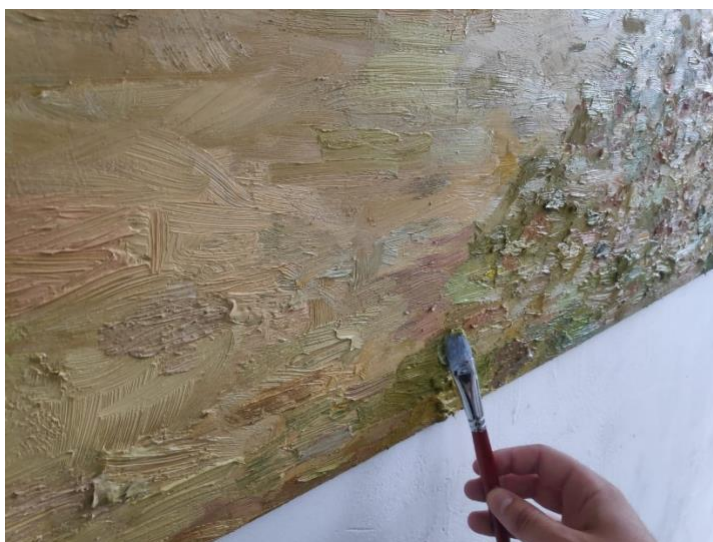

Slika 15. Slika nakon pod slikavanja

Slika 16. Miješanje boja

Slika 17. Pastuozno nanošenje boje

5.1. SLIKARSTVO

Slikarstvo podrazumijeva korištenje slikarskih tehnika pri kreativnom i umjetničkom izražavanju. Slikarske tehnike su pastel, akvarel, gvaš, tempera, ulje, kolaž, freska, mozaik, vitraj, tapiserija i batik.

Slike su naslikane tehnikom ulja na medijapanu. Uljana boja nastaje kad se pigment boje pomiješa s makovim, orahovim ili lanenim uljem i manjom količinom uljanih medija (terpentin). Prednost ulja je u tome da boje daju zbog masnoće sjaj, a time i osjećaj vlažnog tona i kad se osuše. Na sam karakter slike i rada uljem doprinosi podloga na koju se slika i kako je preparirana (struktura i tekstura). Postoje dva načina nanošenja boje gdje se može nanositi u tankim (lazurnim) i debelim (pastuoznim) slojevima. Nanošenjem tankog sloja boje dobiva se proziran efekt i karakter, a debelim nanosima postiže se pastuozni, hrapavi i reljefni karakter. Boje se nanose tvrdim i mekim kistovima, ovisno o tome što se želi postići slikanjem. Za miješanje boja koriste se najčešće slikarske špahtlice. Uljanu tehniku mnogi smatraju tehnikom spajanja svojstava više slikarskih tehnika. Ulje je tehnika blistavosti, otvorenosti, zasićenosti i ostalih već spomenutih svojstava. Ulje je najkorištenija slikarska tehnika.

6. ZAKLJUČAK

Rad naziva „Godišnja doba” nastoji ukazati na ljepote vlastitog tradicionalnog identiteta iz nekih prošlih vremena koja se neće vratiti. Stoga moramo očuvati ono što je iskonski naše i što nitko osim nas nema.

Tražeci inspiraciju, nije se potrebno osvrutati na tuđe kulture jer time mi čak dijelom i krademo nečiji tuđi identitet, a vlastiti zaboravljamo.

Od samog početka osmišljavanja radova i pisanja, dublje i detaljnije proučavanje tematike još mi je više stvaralo zanimanje za ovu temu. Svojim angažmanom za ovu temu želim ljudima, koji nisu upoznati s njom, približiti tradiciju te pokazati, kako volim slikovito reći, da folklor nije samo nekolicina baka i djedova koji se uhvate u kolo i plešu (iako su oni srž i zbog njih imamo sav folklor i priče), već je to odličan način objedinjavanja više umjetnosti u jednu cjelinu.

Ovim radom poziva se ljude da gledaju na tradiciju suvremenim očima i uvide ljepote koje su nam ostavljene u nasljeđe. Sve što vidimo treba sagledati i u vremenu u kojem je nastalo jer nešto što nam se čini suludo na prvu, nekada je imalo smisla. Na folklor i tradiciju treba gledati kao i na povijest umjetnosti. Realistične slike Caravaggia apstraktni umjetnik može gledati sa zgražanjem jer je puko repliciranje stvarnosti, što apstraktni umjetnik ne uvažava, za njega to nije umjetnost. Gledajući slike svojevremeno, to je bilo vrijeme bez fotoaparata i nemogućnosti zabilježavanja trenutka ničim osim slikom, crtežom ili grafikom, tako da je to tada bilo revolucionarno. Tako treba sagledati i tradiciju. Treba je gledati u svome vremenu, a pritom i suvremenim očima.

Serijska slika svojevrstan je izazov za daljnji rad u kojem je potrebno istraživati granice umjetnosti i stvaranja suvremenijeg pogleda na tradiciju. Ovaj rad neka bude uspomena na vrijeme koje se sigurno neće ponoviti.

7. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA

Slike 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 12., 13., 14., 15., 16. i 17. su autorske fotografije.

Slika 1. *Mi idemo, Ljeljo*

Slika 2. Detalj slike *Mi idemo, Ljeljo*

Slika 3. *Ej, žito želi*

Slika 4. Detalj slike *Ej, žito želi*

Slika 5. *Otvoraj kapiju*

Slika 6. Detalj slike *Otvoraj kapiju*

Slika 7. *Kolinje*

Slika 8. Detalj slike *Kolinje*

Slika 9. Paul Cézanne, *Mont Sainte-Victoire*, 1902. – 1904.

Izvor: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c9/Montagne_Sainte-Victoire%2C_par_Paul_C%C3%A9zanne_108.jpg [pristup: 11. 8. 2022.]

Slika 10. Vincent van Gogh, *Sijač*, 1888.

Izvor:

[https://nl.wikipedia.org/wiki/De_zaaier_\(Van_Gogh\)#/media/Bestand:Vincent_van_Gogh_-_The_Sower_-_c._17-28_June_1888.jpg](https://nl.wikipedia.org/wiki/De_zaaier_(Van_Gogh)#/media/Bestand:Vincent_van_Gogh_-_The_Sower_-_c._17-28_June_1888.jpg) [pristup: 11. 8. 2022.]

Slika 11. Jean-François Millet, *Angelus*, 1857. – 1859.

Izvor: [https://en.m.wikipedia.org/wiki/The_Angelus_\(painting\)](https://en.m.wikipedia.org/wiki/The_Angelus_(painting)) [pristup: 30. 8. 2022.]

Slika 12. Kistovi, špahtlice i ugljen korišteni za izradu slika

Slika 13. Preparacija medijapana akrilom

Slika 14. Početak podslikavanja nakon skiciranja ugljenom

Slika 15. Slika nakon podslikavanja

Slika 16. Miješanje boja

Slika 17. Pastuozno nanošenje boje

8. LITERATURA

Knjige:

1. Duić, Dunja A., *Zapisi o životu i običajima Slavonaca*, 1982., str. 145. – 153., 187. – 192.
2. Jakubin, M., *Likovni jezik i likovne tehnike: temeljni pojmovi*, EDUCA, Zagreb, 1999.
3. Njikoš, J., *Oj, Baranjo lipa i bogata*, drugo dopunjeno izdanje, Zagreb, Program-Mi, 1996., str. 70. – 82.
4. Njikoš, J., *Slavonijo, zemljo plemenita*, Matica hrvatska Osijek, 1970.
5. Sijerković, M., *Pučko vremenoslovlje*, Otvoreno sveučilište, Zagreb, 1996., str. 37. – 57.

Internetske stranice;

ljeto. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 11. 8. 2022. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=37721>>.

zima. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 11. 8. 2022. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=67243>>.

proljeće. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 11. 8. 2022. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=50626>>.

jesen. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 11. 8. 2022. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=29080>>.

<https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>